

Erhvervsøkonomiske opgaver. ✓

I lighed med sidste år bringes nogle eksempler på eksamensopgaver, der er stillet i driftsøkonomi (erhvervsøkonomi ved handelshøjskolerne i Århus og København.

Opgave i erhvervsøkonomi (4 timer) ved den erhvervsøkonomiske eksamen 1956 ved Handelshøjskolen i Århus.

Brødrene Sølvsten's maskinfabrik blev i 1932 omdannet fra ansvarligt selskab til aktieselskab. Firmaet fremstillede på dette tidspunkt nogle få typer af standardiserede køleskabe, og hovedparten af produktionen solgtes til mejeriudsalg. Fra slutningen af trediverne gik firmaet i stigende grad over til at producere større køleanlæg i enkeltfabrikation. Disse køleanlæg fremstilledes i overensstemmelse med de enkelte køberes særlige behov og ønsker, og de solgtes bl. a. til mejerier, slagterier og skibsværfter. Selskabet blev efterhånden kendt for at levere køleanlæg af særdeles høj kvalitet, og i kraft heraf steg selskabets omsætning og antallet af beskæftigede stærkt i årene efter den anden verdenskrig. Gennem henlæggelser og udvidelser af aktiekapitalen er selskabets egenkapital femdoblet siden 1932.

Virksomheden er siden omdannelsen til aktieselskab blevet ledet af en direktør, der er handelsuddannet. Dennes nærmeste medarbejdere har i hele perioden været de samme fire personer, og der er ikke siden 1932 gennemført væsentlige ændringer i afgrænsningen af disse personers ansvars- og myndighedsområde. Det drejer sig om driftslederen, regnskabschefen, salgschefen og cheffingeniøren. Driftslederen har ansvaret for indkøb og produktion. Fabrikationsafdelingen er opdelt i 8 underafdelinger, som hver ledes af en mester. Det eksterne og det interne regnskabsvæsen, herunder kalkulationerne, sorteres under regnskabschefen. Salgschefen forestår ledelsen af det løbende salg. Cheffingeniøren og dennes medarbejdere har til opgave at tage sig af alle spørgsmål vedrørende konstruktioner, kvalitetsændringer og nyopfindelser. Denne afdeling må derfor nøje følge den tekniske udvikling i ind- og udland. Endvidere må afdelingen i intimt samarbejde med salgsafdelingen foretage undersøgelser af de enkelte kundeemners særlige behov for at kunne konstruere og tilbyde køleanlæg, der dækker kundens behov på den bedst mulige måde. Salgschefen er i øvrigt også selv ingeniør.

De nævnte fire afdelingschefer er efter den nugældende organisationsplan sideordnede. Spørgsmål, der berører flere af afdelingerne, finder i almindelighed deres løsning gennem direkte og uformelle forhandlinger mellem de implicerede afdelingschefer. Opstår der uenighed, forelægges sagen for direktøren, som træffer den endelige afgørelse. En gang om ugen mødes afdelingscheferne hos direktøren til drøftelse af spørgsmål af særlig vigtighed.

Selskabet beskæftiger i dag ca. 200 arbejdere. Den stærke stigning i produktionen siden krigen har, i forbindelse med overgangen til enkeltfabrikation, medført, at driftslederen er blevet overbelastet med arbejde. Denne overbelastning har trods driftslederens store erfaring og personlige dygtighed haft til følge, at leveringsfristen

ikke overholdes, at firmaet i modsætning til tidligere hyppigt modtager klager over fabrikationsfejl, at omkostningerne er steget for stærkt, og at driftslederen må anvende alt for stor en del af sin tid til forhandlinger med tillidsmænd og fagforeninger om uoverensstemmelser med arbejderne. Disse uoverensstemmelser skyldes navnlig arbejdernes utilfredshed med de tilbudte akkordsatser. Der er ikke i firmaet ansat nogen tidsstudieingeniør. Medens virksomheden førhen havde en stabil arbejderstab, må der nu ansættes mange nye folk til erstatning for de arbejdere, der forlader virksomheden.

Til imødegåelse af denne uheldige udvikling blev driftslederen for $\frac{1}{2}$ år siden efter eget ønske aflastet for en del af sit arbejde, idet firmaet ansatte en indkøbschef og en produktionsplanlægningschef. Disse nye medarbejdere er driftslederens direkte underordnede og i organisationsplanen sideordnet de 8 mestre. Denne ordning har imidlertid ikke virket tilfredsstillende. Driftslederen har fundet det vanskeligt at skulle delegere nogen del af sit ansvars- og myndighedsområde til de nye medarbejdere. F. eks. ønsker han stadig alle indkøbsordrer forelagt til godkendelse uanset ordrens størrelse. Endvidere forhandler han stadig dagligt med mestrene om, hvilke ordrer der skal sættes i arbejde. Herved bringer han forstyrrelser i den produktionsplanlægning, som er tilrettelagt af produktionsplanlægningschefen.

Direktøren har derfor nu forelagt sine afdelingschefer en ny organisationsplan. I henhold til denne plan skal der nyansættes en tids- og metodestudieingeniør samt en personalechef. Planen tilsigter i øvrigt en effektiv begrænsning af driftslederens myndigheds- og ansvarsområde.

Planen er gengivet i fig. 1.

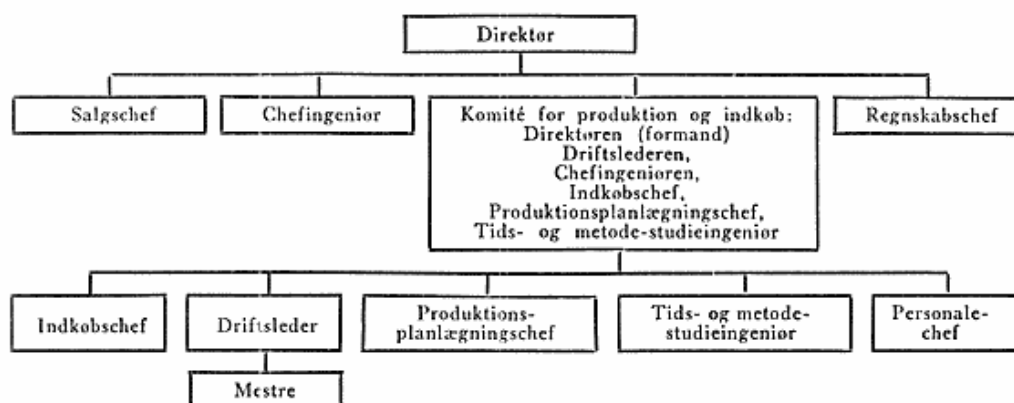

Fig. 1.

De bedes løse følgende opgaver:

- 1) Gør rede for fordele og ulemper ved direktørens organisationsplan.
- 2) Giv en sammenfattende vurdering af denne plan som middel til løsning af virksomhedens problemer.
- 3) Giv en motiveret oversigt over de arbejdsopgaver, som det efter Deres mening ville være ønskeligt at overføre til komitéen for produktion og indkøb, hvis direktørens organisationsplan gennemføres.
- 4) Skitser en alternativ organisationsplan, som efter Deres opfattelse vil være egnet til overvindelse af virksomhedens vanskeligheder. Gør rede for Deres eget forslags fortrin og eventuelle svagheder sammenlignet med direktørens plan.

Opgave i erhvervsøkonomi (8 timer) ved den erhvervsøkonomiske eksamen 1956 ved Handelshøjskolen i Århus.

En dansk industrivirksomhed, *A/S Arpa*, fremstiller 4 varer, som afsættes på dagligvaremarkedet. Vi vil betegne disse varer henholdsvis X, Y, Z og V. Virksomheden sælger på *hjemmemarkedet* varerne direkte til detailhandlere. Disses videresalg af varerne har imidlertid en udpræget distributiv karakter, idet salgsindsatsen overfor de danske forbrugere for hovedpartens vedkommende udføres af *A/S Arpa* selv. Dette firmas andel af branchens samlede omsætning på hjemmemarkedet udgør ca. 30 %, og bortset fra nogle småproducenter findes der i branchen kun 2 danske konkurrenter. Disse 2 virksomheder er af samme størrelsesorden som *A/S Arpa*. Da branchen er beskyttet af importrestriktioner, er der ingen import til Danmark af branchens varer. Der er praktisk talt ingen forskel på den tekniske kvalitet af *A/S Arpa's* produkter og konkurrenternes tilsvarende produkter. De 3 store virksomheder i branchen søger imidlertid gennem mærkning af varerne, gennem den anvendte emballage og gennem reklame samt andre former for salgsindsats at opbygge en præferencestilling hos de danske forbrugere for deres respektive varer. Ingen af branchens virksomheder har indgået kartelaftaler af nogen art, og der er ikke udsigter til, at de store virksomheder i den kommende tid vil kunne nå til enighed om at afslutte aftaler om priser, reklame, markedsdeling eller lignende. Der er heller ingen finansielle forbindelser mellem branchens virksomheder.

Varerne X og Y er indbyrdes konkurrerende varer. Det samme gælder varen Z i forhold til varen V. Derimod består der et komplementaritetsforhold mellem varen X og varen Z samt mellem varen Y og varen V. Disse afsætningsmæssige relationer mellem varerne har dog kun betydning, når varerne sælges på hjemmemarkedet. *A/S Arpa* lægger i reklamen på det danske marked stor vægt på at fremhæve firmanavnet.

I udlandet reklamerer *A/S Arpa* overhovedet ikke for sine produkter. Eksportsalget sker nemlig til udenlandske grossister, der forestår hele salgsarbejdet på deres respektive markeder. De udenlandske grossister sælger varerne sammen med andre firmaers produkter. *A/S Arpa* har ikke nogen permanent eksport. I perioder med stor efterspørgsel fra udlandet søger firmaet imidlertid at øge sin indtjening ved at udnytte sine kapacitetsreserver til eksportproduktion.

Det er teknisk set ikke nogen nødvendighed, at varerne X, Y, Z og V produceres i samme virksomhed. Når dette alligevel er tilfældet i *A/S Arpa*, skyldes det dels afsætningsmæssige hensyn og dels ønsket om at opnå en højere udnyttelsesgrad af det faste anlæg, end man ellers ville have mulighed for. *A/S Arpa's* produktion er begrænset af, at der i fremstillingsprocessen anvendes 3 meget kostbare maskiner (jfr. nedenfor). Firmaets *variable omkostninger* er, når man bortser fra sær- og sambestemte produktionsforberedelsesomkostninger samt hjemmemarkedets salgsfremmende omkostninger, ved *normaltidsproduktion* (d.v.s. uden anvendelse af overarbejde eller flerholdsdrift) *proportionale* med de producerede mængder af de respektive varer. Grænseomkostningen (exclusive de salgsfremmende omkostninger) er således for enhver af varerne uafhængig af den producerede mængde af såvel den pågældende vare som de øvrige varer, forudsat at der ikke benyttes overarbejde eller flerholdsdrift.

De bedes løse følgende opgaver:

Opgave 1.

Giv en *principiel* redegørelse for:

- a) Hvilken pris- og salgsindsatspolitik De vil anbefale A/S Arpa med hensyn til salget på hjemmemarkedet.
- b) Hvilke analyser og beregninger De vil finde det ønskeligt at gennemføre forud for eventuelle ændringer i hjemmemarkedets priser og salgsindsats.
- Virksomhedens anlæg forudsættes at have en given størrelse, og besvarelsen kræver ingen talmæssige udregninger.

Opgave 2.

Hvor mange dusin af henholdsvis varerne X, Y, Z og V skal A/S Arpa producere med henblik på eksport i det kommende år, når det forudsættes:

- a) At virksomheden tilstræber størst mulig overskud,
- b) at virksomheden udelukkende benytter normaltidsproduktion (d.v.s. ikke anvender overarbejde eller flerholdsdrift),
- c) at eksportsalget, uanset eksportens omfang for de enkelte varer, skal ske til de i tabel 1 anførte priser af fabrik. Disse priser ligger for alle varerne ca. 20 % under priserne på hjemmemarkedet.
- d) at grænseomkostningerne ved normaltidsproduktion for de eksporterede varer andrager de i tabel 1 anførte beløb pr. dusin, differencen mellem pris og grænseomkostninger i tabel 1 angiver varens grænsegevinst ved eksportsalg. Grænsegevinsten er for enhver af varerne uafhængig af eksportens omfang.
- ee) at eksportproduktionen alene er begrænset af, at der på maskinerne A, B og C er et begrænset antal maskinminutter disponible til produktion af eksportvarer. Det i det kommende år til eksportproduktion disponible antal maskinminutter på de 3 maskiner er anført i tabel 2.
- f) at der til produktion af henholdsvis varerne X, Y, Z og V pr. dusin medgår det i tabel 2 anførte antal maskinminutter på henholdsvis maskinerne A, B og C.

De bedes forklare, hvorledes de beregninger, der er nødvendige for besvarelsen af opgave 2, er udført. Redegørelsen for princippet i beregningerne kan gøres ganske kortfattet.

Tabel 1: Priser og grænseomkostninger for varerne X, Y, Z og U ved eksport af disse varer, når der ikke anvendes overarbejde eller flerholdsdrift.

	Vare X	Vare Y	Vare Z	Vare U
	pr. dusin	pr. dusin	pr. dusin	pr. dusin
Pris af fabrik:	kr. 15,00	kr. 8,00	kr. 20,00	kr. 6,50
Grænseomkostninger:	kr. 12,00	kr. 6,20	kr. 16,40	kr. 5,00
Grænsegevinst	kr. 3,00	kr. 1,80	kr. 3,60	kr. 1,50

Tabel 2: Disponible antal maskinminutter til eksportproduktion samt maskinminutforbruget pr. dusin ved produktion af varerne X, Y, Z og U.

	Disponible antal maskinminutter til eksportproduktion:	Maskinminutforbruget pr. dusin for varerne:			
		X	Y	Z	U
Maskine A	390.000	2	1	3	6
Maskine B	460.000	3	4	2	0
Maskine C	500.000	5	0	4	1

**Opgave til diplomprøven i regnskabsvæsen (2. del. 8 timers hovedopgave)
1956 ved Handelshøjskolen i Århus.**

I.

En nyvalgt bestyrelse for *Trikotagefabrikken Flexo A/S*, Herning, finder, at de anvendte regnskabsrapporter er utilstrækkelige, ligesom bogholderiet ikke findes tilfredsstillende.

Spørgsmålet har været diskuteret i flere bestyrelsesmøder sammen med direktøren og bogholderen, og det er besluttet, at der skal føres et særskilt driftsbogholderi, men det har vist sig, at der er uenighed om, hvad dette bogholderi og altså også regnskabsrapporterne skal give udtryk for.

Den ene gruppe mener, at hovedopgaven for det interne regnskabsvæsen må være at give grundlag for afdelingskontrollen med mængde, tid og prissvingninger gennem periodeafgrænsning, standardprisberegning, fuldstændig omkostningsfordeling samt anvendelse af standardsatser til postering af afdelingernes ydelser. Samtidig må resultatet analyseres i de periodiske opgørelser over den internt beregnede nettofortjeneste.

Den anden gruppe mener derimod, at hovedopgaven for det interne regnskabsvæsen må være at give bedst muligt grundlag til beregning for afdelingskontrollen med mængde, tid og prissvingninger gennem periodeafgrænsning, standardprisberegning, fuldstændig omkostningsfordeling samt anvendelse af standardsatser til postering af afdelingernes ydelser. Samtidig må resultatet analyseres i de periodiske opgørelser over den internt beregnede nettofortjeneste.

Den anden gruppe mener derimod, at hovedopgaven for det interne regnskabsvæsen må være at give bedst muligt grundlag til beregning af de omkostninger, som de fremstillede og solgte produkter har forårsaget (bidragsmetoden), medens en fuldstændig omkostningsfordeling er af mindre interesse. De periodiske regnskabsrapporters resultatopgørelse bør efter gruppens indstilling vise varegruppernes og herunder kundekategoriernes sektorbidrag samt de opdeltede funktionsomkostninger.

Selskabets formand er af den opfattelse, at regnskabs- og rapportsystemet må kunne indrettes således, at begge grupper uden større ekstra arbejde må kunne tilfredsstilles.

Som grundlag for videre drøftelser har bestyrelsen anmodet Dem som regnskabskonsulent om at udarbejde en grafisk kontooversigt med kortfattede tekstforklaringer og tilsluttende redegørelse, der giver oplysning om, hvordan et afdelingsregnskab for selskabet kontomæssigt og resultatanalytisk i hovedtræk kan organiseres. Med udgangspunkt i afdelingsregnskabskontooversigt ønskes desuden en sagkyndig redegørelse i tilslutning til formandens indstilling. Herudover har bestyrelsen bedt Dem udarbejde udkast til en principiel resultatopgørelsesblanket, som kan anvendes ved periodisk regnskabsrapportering efter bidragsmetodens indtægts- og omkostningsfordeling.

II.

Fabrikken Flexo, der har egen fabriks- og kontorbygning, fremstiller trikotagevarer og dameundertøj i seriefabrikation.

Indkøbte garner oplægges på råvarelageret, hvorfra garnerne udleveres til fabrikation efter rekvisitioner, som påføres nøjagtige vægtangivelser. Der må regnes med vægtsvind under oplagringen.

I særligt afsnit af råvarelageret opbevares tillægsmaterialer – knapper, elastik, sygarn m. m. – samt råvarer (kemikalier) til farveriet. Tillægsmaterialer udleveres til systuer og farveri efter særlige rekvisitioner.

Produktionsafdelingerne omfatter spoleri, trikotagevæveri, stofvæveri, farveri samt systue med underafdelinger for klipning og brodering.

Spoleriet opspoler trikotagegarner, der indkøbes farvede, fra råvarelageret. Garnerne vejes tør og efter spoling og overføres til trikotagevæveriet, som fremstiller trikotagevarerne på særlige maskiner. Syarbejdet, presning og pakning af disse varer udføres i særligt afsnit af trikotageafdelingen, og de pakkede varer overføres til færdigvarelageret.

Stofferne til dameundertøj fremstilles i stofvæveriet, der modtager garner hertil direkte fra råvarelageret. Garnerne overføres til vævemaskiner, der væver stofferne. opmåles i meter for derefter at blive overført til stoflageret.

De vævede stoffer overføres efterhånden til farveriet, hvor stofferne farves og tørres for derefter igen at indgå på stoflageret.

Efter produktionsordrer rekvireres stofferne til behandling i systuen. Stofferne udklippes og påføres broderier eller motiver i særlige afdelinger i systuen, hvorefter de enkelte dele sammensys, presses og lægges i æsker for derefter at blive overført til færdigvarelageret.

De fremstillede varer afhændes – delvis på provisionsbasis – til grossister og detailhandlere, og det forudsættes, at salget bogføres spaltet såvel efter varearter som efter kundekategorier.

III.

- 1) Grafisk kontooversigt med kortfattede tekstforklaringer for et driftsbogholderi for virksomheden anlagt efter standardmetoden. (Afdelingsregnskab med fuldstændig omkostningsfordeling). I kommentarer ønskes redegørelse for vigtigere poster og saldi i driftsbogholderiets centrale område. Der ønskes herunder redegjort for de enkelte bestanddele i de standardsatser, der foreslås anvendt ved afregningen af de forskellige omkostningssteders ydelser. Indirekte produktionsomkostninger kræves ikke specificeret i omkostningsarter.
- 2) En redegørelse omfattende muligheden af at tilrettelægge afdelingsregnskabet således, at der uden større ekstraarbejde også kan gives regnskabsrapportering svarende til bidragsregnskabs oplysninger.
- 3) Principiel resultatopgørelsesblanket (skematisk), som kan anvendes ved periodisk regnskabsrapportering efter bidragsmetodens indtægts- og omkostningsfordeling.

Opgave til diplomprøven i regnskabsvæsen (2. del. 4 timers biopgave) 1956 ved Handelshøjskolen i Århus.

I.

De er anmodet om at udarbejde opgørelse over den skattepligtige indkomst for skatteåret 1956-57 (opgørelsesperiode 1. januar-31. december 1955) for *fabrikant Wintner*.

Fabrikantens regnskab er ført af en bogholder, som i samråd med sin chef har opstillet følgende driftsregnskab:

Varesalgskonto udviser	kr. 1.373.097
Vareforbruget andrager:	
Varebeholdning 1. januar 1955	kr. 38.746
Varekøbet	„ 508.023
	<hr/>
	kr. 546.769
Varebeholdning 31. december 195	„ 69.160
	<hr/>

	kr. 477.609	
Arbejdslønninger	„ 440.948	„ 918.557
		<u>kr. 454.540</u>
Kontante fabrikations- og handelsomkostninger:		
Konstruktørlønninger	kr. 57.913	
Brændsel, lys, emballage	„ 32.109	
Vedligeholdelse af maskiner	„ 27.987	
Vedligeholdelse af værktøj	„ 6.543	
Varebilernes driftsomkostninger	„ 14.567	
Personbilens driftsomkostninger	„ 4.322	
Fabrikens prioritetsydelse	„ 11.110	
Fabrikens vedligeholdelsesudgifter	„ 12.345	
Fabrikens skatter og afgifter m. v.	„ 6.789	
Lønninger til kontor og lagerpersonale	„ 69.586	
Chaufførlønninger	„ 23.830	
Repræsentation samt reklameudgifter	„ 43.210	
Kontorhold	„ 5.432	
Renteudgifter	„ 1.234	
Diverse udgifter	„ 2.345	„ 319.322
		<u>„ 319.322</u>
	Herefter overskud kr.	135.218

Statusoversigten udviser følgende, idet bemærkes, at der på de formueskattepligtige aktiver, som er genstand for afskrivning, er beregnet afskrivning med de normalt anvendte satser.

Fabriksbygning til ejendomsskyld	500.000	500.000
Varelager	38.746	69.160
Varedebitorer	83.647	96.061
Kraftmaskiner	48.050	44.950
Specialmaskiner	40.700	65.400
Værktøj	12.450	8.650
Lagerinventar	4.400	3.600
Kontorinventar	4.650	4.350
Varebil I	3.600	1.200
Varebil II	3.840	1.920
Personbil	12.500	—
Bunden opsparing	4.800	4.800
Bankbeholdning	123.456	98.199
Kassebeholdning	9.999	12.345
	<u>890.838</u>	<u>910.635</u>
Prioritetsgæld fabriksbygning	214.388	212.907
Varegæld	44.567	55.678
Omkostningsgæld	4.321	5.432
Formue	627.562	636.618
	<u>890.838</u>	<u>910.635</u>

1. *Fabrikant Winther* overtog sin nuværende virksomhed den 1. juli 1950 for en samlet sum på 710.000 kr., hvilket beløb fordelte sig således: Fabriksbygning incl. grund: 482.000 kr., kraftmaskiner: 62.000 kr., specialmaskiner: 74.000 kr., værktøj m. v.: 18.000 kr., lagerinventar: 8.000 kr., kontorinventar: 6.000 kr., goodwill: 60.000 kr.
Ejendomsskylden var på køkets tid 500.000 kr., hvoraf 50.000 kr. faldt på grundværdien.
2. Varebilerne er anskaffet således: varebil I købt 1. juli 1951 for 12.000 kr. og varebil II 2. januar 1952 for 9.600 kr.
Personbilen er anskaffet 1. juli 1952 for 20.000 kr. og er afhændet 1. oktober 1955 for 18.000 kr. Der er ikke ved regnskabsårets slutning taget endelig stilling til køb af ny personbil. Personbilen har i øvrigt været benyttet halvt i forretningsojemed og halvt privat.
3. Der er i 1955 udskiftet 2 specialmaskiner, hvoraf den ene ved købet i 1950 var noteret til 18.000 kr. og nu er solgt for 6.000 kr., medens den anden, som den 1. juli 1950 var vurderet til 12.000 kr., har måttet kasseres og har indbragt 450 kr. – De 2 maskiner, som er anskaffet i stedet har hver især kostet 24.000 kr. Udskiftningen fandt sted pr. 1. juli 1955.
4. I forbindelse med anskaffelsen af de forannævnte 2 specialmaskiner er der foretaget en omflytning af de øvrige maskiner, således at bl. a. maskinernes rækkefølge er ændret som led i en intern rationalisering. Flytningen er foretaget af fabrikkens egne mekanikere under ledelse af en konstruktør. Af driftsmæssige årsager er arbejdet foregået om natten og der er som ekstralønninger udbetalt i alt 5780 kr., hvoraf 4780 kr. er optaget i regnskabet under arbejds lønninger, medens 1000 kr. er påført konto for konstruktørlønninger.
5. Under posten vedligeholdelse af maskiner er medregnet 8.600 kr. for udformning og støbning af fundament til de 2 nye maskiner.
6. Kontoen vedligeholdelse af værktøj føres meget nøje og korresponderer med en nøje foretagen årlig vurdering af den på statutidspunktet eksisterende beholdning af værktøj.
7. *Fabrikant Winther* har i 1955 foretaget en del rejser for firmet omfattende 77 rejsedage med overnatninger. – Rejseudgifterne er under konto for repræsentation og reklame optaget med 10.220 kr., hvoraf 3.200 kr. omfatter en rejse til Spanien. Virksomheden har ikke tidligere haft aftagere i Spanien, men fabrikant Winther anser det for muligt at oparbejde et marked der for en af fabrikkens specialartikler. – Rejsen har dog endnu ikke givet positivt resultat i form af salgskontrakter. – Skattemyndighederne forlanger fabrikantens egetforbrug under rejser værdiansat til 10 kr. pr. dag.
8. Blandt reklameudgifterne finder De anført 18.000 kr. som er betalt for retten til anbringelse af en neonreklame på et hustag i den købstad, hvor virksomheden er beliggende. – Udnyttelsesretten gælder for 5 år fra 1. oktober 1955.
9. *Fabrikant Winther* har overvejet at ændre prioriteringen af sin ejendom og har med sin sagfører drøftet muligheden herfor. De fremkomne lånetilbud er dog ikke særlig tillokkende, og planerne er derfor skrinlagt indtil videre. – Under kontoen for ejendommens skatter og afgifter finder De i forbindelse med sagen posteret udgifter til attester, udskrifter af tingbøger m. v. med 155 kr. samt sagførersalær med 800 kr.

10. *Fabrikant Winther* har den 1. maj 1955 giftet sig med frøken Sommer, som nogle år har været ansat i virksomheden, som hans sekretær. – Frk. Sommer har været aflønnet med 900 kr. pr. måned, og hun fratrådte sin stilling samtidig med giftermålet. – I april måned har hun i et ferielotteri vundet en rejse til Italien til en værdi af 1000 kr. – en gevinst som hun dog straks afhændede for 800 kr. kontant.
11. Fabrikanten har af sine private hævninger betalt forfaldne skatter med 23.456 kr. og har som følge af for sen indbetaling måtte erlægge yderligere 72 kr. i strafrenter. *Fru Winther* har før 1. maj betalt skatter med 400 kr. og derefter har hendes mand overtaget skattebilletten og betalt den resterende forfaldne del med 680 kr.
12. *Fru Winther* har ikke før sit giftermål afholdt forsikringsudgifter, medens fabrikant Winther har betalt syge- og ulykkesforsikring med 210 kr. samt i præmie på en livsforsikring, som kommer til udbetaling på hans 65 års fødselsdag, 950 kr. – Endvidere har han i slutningen af 1954 indbetalt 15.000 kr. kontant på en livrente, som træder i kraft, når han fylder 70 år.
13. Bankkonto er tilskrevet renter med 3.213 kr.

II.

Mellem *revisorassistent Jørgen Streng* og *fru Jytte Streng* er opstået så dyb uenighed, at parterne er enedes om at gå hver til sit og den 1. februar 1955 ophævedes samlivet. – Hun fortsatte efter bruddet sit erhverv som syerske, men modtog i øvrigt som underholdsbidrag fra sin mand 200 kr. månedlig fra 1. februar uanset, at separationen først var officiel fra 1. juni 1955. Ved separationsvilkårene fastsattes det månedlige bidrag til 300 kr.

Senere på året enedes parterne dog om at genoptage samlivet, hvilket skete den 30. september 1955. *Fru Streng* stillede dog som betingelse herfor, at hun ophørte med sit erhverv og med udgangen af november 1955 fratrådte hun sin stilling.

I kalenderåret 1955 stiller ægteparrets indkomstforhold sig herefter således:

Jørgen Streng: Fast løn i alt 14.650 kr., fradragsberettigede skatter 2.070 kr., fradragsberettigede forsikringsudgifter 510 kr.

Jytte Streng: Årsindtægt 4.189 kr. fordelt med 450 kr. i januar, 1380 kr. i perioden februar–maj, 1430 kr. i perioden juni–september og endelig 929 kr. fra oktober til erhvervets ophør. – Fradragsberettigede forsikringsudgifter andrager 360 kr.

Der spørges:

1. Hvilken indflydelse får de indtrådte begivenheder på *Jørgen Strengs* skatteansættelse for skatteåret 1955–56?
2. Til hvilket beløb vil *Jørgen Strengs* skattepligtige indkomst være at opgøre for skatteåret 1956–57?

**Opgave i erhvervsøkonomi (4 timer) ved den erhvervsøkonomiske eksamen
1956 ved Handelshøjskolen i København.**

Direktionen for A/S „Sprogø Plasticfabrik“ har besluttet sig til at tage hele selskabets politik op til analyse og overvejelse. Som led i disse overvejelser ønsker man bl. a. foretaget en analyse af indtjeningsforholdene for vare B 7, der kan betragtes som et industrielt halvfabrikata, idet det er en lille genstand i plastic, der udelukkende sælges til maskinfabriker og lignende, hvor den indsættes som enkelt-del i visse typer maskiner. Fabrikken er enefremstiller af denne artikel i plastic på det danske marked, hvorimod der er andre fabriker, der fremstiller en tilsvarende genstand i andre materialer.

Som grundlag for sine overvejelser udbeder direktionen sig fra produktionsafdelingen oplysninger om produktionskapaciteten og dennes udnyttelse (gengivet som bilag 1). Salgsafdelingen anmodes om at foretage en afsætningsanalyse for varen og specielt at undersøge mulighederne for at oparbejde en eksport af B 7 (salgsafdelingens rapport er i uddrag gengivet i bilag 2). Ligeledes udbeder man sig fra kalkulationsafdelingen kalkulationen for B 7 (bilag 3).

Følgende spørgsmål angående B 7 ønskes besvaret:

1. Må den hidtidige pris formodes at have været optimal?
2. Vil det kunne betale sig at påbegynde en eksport?
3. I bekræftende fald: Hvor meget kan det betale sig at eksportere?

Nordhøjskolen *slut* Bilag 1.
Til direktionen fra produktionsafdelingen.

B 7 maskinen har en beregnet kapacitet på 500 stk. ugentlig. Kapaciteten har aldrig været udnyttet tilfredsstillende. I den seneste tid har produktionen ligget omkring 130-140 stk. ugentlig. Selv om vi ikke har nogen erfaringer at bygge på, antages det, at en produktion indtil 500 stk. fortsat vil kunne ske for 1 kr. pr. stk. i variable omkostninger, men da de faste omkostninger så vil veje mindre til, vil en bedre kapacitetsudnyttelse i høj grad være ønskelig.

En produktionsudvidelse ud over 500 stk. vil kunne ske med stærkt forøgede omkostninger, idet arbejdet da må foregå i overarbejde. Vi vil således antage, at en produktionsudvidelse fra 500 til 550 stk. vil kræve ca. 100 kr. i meromkostninger, og en udvidelse fra 550 til 600 stk. vil i det mindste betyde meromkostninger på 400 kr., hvis en sådan udvidelse overhovedet er mulig.

Bilag 2.

Til direktionen fra salgsafdelingen.

.....

Vi kan herved aflægge endelig rapport om salgsanalysen for B 7.

.....

Vi kan således vanskeligt sige noget konkret om den fremtidige udvikling for B 7, da afsætningen vil være afhængig af maskinindustriens afsætningsmuligheder, som vi ikke er i stand til at bedømme på forhånd.

Derimod har der vist sig visse muligheder for at bedømme prisen betydning for afsætningen, idet vi dels har kunnet vurdere B 7 i forhold til tilsvarende produkter i andre materialer, og dels har kunnet bygge på en række samtaler med vore kunder. For tiden ligger vort salg på ca. 135 stk. om ugen til en pris af 2,50 kr. Ifølge vort

skøn skulle en prisnedsættelse til 2 kr. medføre, at salget steg til ca. 165. Vi har også forsøgt at vurdere virkningerne af en prisforhøjelse, og vort bedste skøn er følgende:

3,00 kr. pr. 100 stk.
3,50 kr. pr. 70 stk.
4,00 kr. pr. 50 stk.

Det behøver dog næppe at understreges, at disse vurderinger ifølge sagens natur er meget usikre, og selv om de er baseret på indgående overvejelser, må de kun anses for skønnede tal.

Angående mulighederne for at påbegynde en eksport af B-7 har resultaterne vist sig yderst gunstige. Der synes at være afsætningsmuligheder både i Tyskland, Frankrig og Tyrkiet. I Tyskland har vi således været i forbindelse med en grossist, der erklærede sig villig til foreløbig at aftage alt, hvad vi kan producere. En afgørende forudsætning er dog, at prisspørgsmålet kan løses, idet han betinger sig en pris på maksimalt 2,25 danske kr. pr. stk. frit leveret. Når herfra skal trækkes transportomkostninger, gebyrer og andre leveringsomkostninger, må vi regne med, at det betyder en nettopris af fabrik på ca. 2 kr. (for afsætning i Frankrig og Tyrkiet må prisen være endnu lavere). Efter vor mening skulle det være forsvarligt at påbegynde en eksport på dette grundlag, fordi det vil medføre en så stor produktion, at de faste omkostninger pr. stk. bliver reduceret, og det skulle da være muligt at opstille en priskalkulation, hvorefter salgsprisen ikke bliver over 2 kr. af fabrik. Samtidig vil det betyde, at prisen på hjemmemarkedet kan nedsættes som følge af de lavere produktionsomkostninger pr. stk., hvilket vil fremme salget på hjemmemarkedet.

Bilag 3.

Priskalkulation for B 7.

Materialer	kr. 0,55	
Arbejds løn	„ 0,35	
Andre variable omkostninger	„ 0,10	
Variable omkostninger ialt	<u>kr. 1,00</u>	
Afskrivninger og forrentn. af B 7 maskinen	„ 0,40	beregnet som 0,40 pr. stk. ved ugentlig produktion på 150 stk.
Direkte omkostninger ialt	<u>kr. 1,40</u>	
Andel i virksomhedens fælles omkostninger (fabriksbygninger, administration og salgsomkostninger)	„ 0,70	beregnet som 50% af direkte omkostninger
Egenpris	kr. 2,10	
Nettoavance 15%	„ 0,32	
	<u>kr. 2,42</u>	
afrundet til	<u><u>kr. 2,50</u></u>	

man har kun regnet med produktions i fællesomkostninger ca. for 5000

Opgave i erhvervsøkonomi (8 timer) ved den erhvervsøkonomiske eksamen 1956 ved Handelshøjskolen i København.

De er ansat i regnskabsafdelingen i en større import- og engrosforretning i fødevarerbranchen i København. En af virksomhedens kunder er *A/S Heimdal*, der er beliggende i en af de største købstæder, og som driver handel engros med kolonialvarer samt fabrikation af visse specialartikler i branchen. *A/S Heimdal* åbnede for nogle år siden en kolonial-detailbutik i sin by, og på grundlag af de indhøstede erfaringer agter firmaet efterhånden at lave flere lignende butikker; foreløbig er der mere konkrete planer om 3 nye butikker, der skulle åbne inden for et år.

Det kniber imidlertid for *A/S Heimdal* at finansiere denne udvidelse af virksomheden, og firmaet har nu rettet henvendelse til den virksomhed, De er ansat i, med forslag om at udvide den varekredit på gennemgående kr. 40.000, Deres virksomhed hidtil har ydet *A/S Heimdal*, til kr. 150.000; *A/S Heimdal* vil til gengæld i videst muligt omfang koncentrere sine indkøb hos Deres virksomhed. Kapitalbehovet til de 3 nye butikker anslås til ca. kr. 185.000, og *A/S Heimdals* bankforbindelse har lovet at sætte kassekreditten op med kr. 75.000, hvis Deres firma går ind på det skitserede arrangement; dermed skulle udvidelsen være sikret finansielt.

Direktøren for Deres virksomhed skal en af de nærmeste dage (27. januar 1954) have et orienterende møde med *A/S Heimdals* direktør om sagen, og det er derfor meningen i løbet af et par uger at afholde et møde mellem de to virksomheders ledende folk, hvor man kan tage endelig stilling til forslaget.

De får til opgave at udarbejde en rapport til brug for direktøren ved det orienterende møde. *A/S Heimdal* har indsendt sit årsregnskab for 1952 samt foreløbigt årsregnskab for 1953 med særskilt regnskab for detailforretningen for 1953. Disse regnskaber gengives i bilag I. Endvidere har De til rådighed „Normtal for købmænd“ 1953, hvoraf et uddrag gengives i bilag II.

A/S Heimdals køb hos Deres firma har andraget:

1953	kr. 288.460
1952	„ 254.784
1951	„ 216.220

Firmaet køber overvejende på 30 dages løs kredit. Af og til, især ved større ordrer, aftales dog længere kredit – op til 3 måneder – men da gerne mod veksel. Stort set har firmaet betalt til tiden, selv om nogle dages forhaling ofte forekommer.

I Deres rapport skal De gennemgå det foreliggende regnskabsmateriale kritisk og opstille til analysebrug tilpassede korrigerede driftsregnskaber (for 1953 særskilt for engros- og detailforretning) og status (engros- og detailforretning under eet). Videre må rapporten omfatte en analyse af regnskabsmaterialet i den udstrækning, det anses af værdi for Deres direktørs forhandlinger med *A/S Heimdal* og Deres vejledende vurdering til dette brug må heller ikke mangle. Rapporten skal også indholde begrundede forslag til eventuelle yderligere oplysninger, direktøren ved det orienterende møde bør forlange af *A/S Heimdal* til brug for de fortsatte overvejelser inden det afgørende møde i februar. Iøvrigt bør De i rapporten give udtryk for alle de synspunkter, De i den givne situation finder af betydning. (Det bemærkes, at en mand fra salgsafdelingen samtidig er gået i gang med at undersøge den afsætningsmæssige baggrund for det foreliggende forslag; denne side af sagen kan De altså lade ligge).

Deres direktør er, som medlem af Grosserer-Societetet, udpeget til medlem af et udvalg, bestående af repræsentanter for erhvervslivet, embedsmænd m. v., der skal fremkomme med forslag vedrørende den fremtidige ordning af en række spørgsmål i forbindelse med opgørelse af skattepligtig indkomst og formue. Ved næste møde skal man diskutere *vurdering af varelagre*.

Efter de nugældende midlertidige forskrifter ansættes varelagre som hovedregel til en efter laveste værdis princip opgjort værdi med fradrag af indtil 35 %.

Ved en foreløbig og orienterende meningsudveksling på sidste udvalgmøde har Deres chef fået det indtryk, at visse udvalgsmedlemmer er stemt for at gøre denne vurderingsregel permanent. Andre – specielt flere embedsmænd – ønsker at vende tilbage til den minimumsværdi, der gjaldt før krigen: værdien ifølge laveste værdis princip; tilhængerne heraf tænker sig at aftrappe det nu tilladte fradrag på 35 % over en årrække, indtil det helt er bortfaldet.

Deres direktør har nu tænkt sig at foreslå normallagervurderingsprincippet, subsidiært lifo-princippet, indført som generelt tilladt skattemæssigt vurderingsprincip (ved siden af laveste værdis princip, som virksomhederne skal kunne anvende alternativt).

Det pålægges Dem at udarbejde et notat, som inden det forestående møde kan rundsendes til udvalgsmedlemmerne, og hvori der gøres rede for normallagerprincippet og lifo-princippet og deres indvirkning på indkomst- og formueopgørelsen sammenlignet med de to andre nævnte vurderingsmetoder – og belyst ud fra forskellige i den nuværende situation (maj 1956) sandsynlige forudsætninger m. h. t. fremtidig prisudvikling, virksomhedernes finansiering etc. – Det bemærkes, at der i udvalget er enighed om, at virksomhederne i deres officielle årsregnskab skal benytte samme værdiansættelse, som de ønsker lagt til grund for opgørelsen af deres skattepligtige indkomst og formue.

- 1) Udarbejd rapporten vedrørende A/S Heimdals forhold til brug ved det orienterende møde.
- 2) Udarbejd et kortfattet notat til udvalgsmedlemmerne om lagervurderingsprincipperne.

Bilag I.

A/S Heimdal's driftsregnskab for 1952.

Varesalg		2.671.692
Detailforretningens overskud		1.201
Overførsel fra forrige år		3.372
Vareforbrug incl. fabrikationsomkostninger	2.415.222	
Bilers drift, fremmed kørsel	34.370	
÷ gevinst ved salg af lastbil	2.200	34.170
Renteudgifter	16.914	
÷ rente af egenkapital i ejendommen ..	1.958	14.956
Skatter		2.173
Løn til kontorphonale	55.200	
Løn til lagerpersonale	32.340	87.540
Ejendommens drift		12.865

Tab ved brand på lageret	3.260	
Diverse handelsomkostninger	85.308	
Afskrivning på inventar	2.350	
Tab på debitorer	2.700	
Henlagt til lovmæssig reservefond	1.435	
Overført til næste år	16.286	
	<u>2.676.265</u>	<u>2.676.265</u>

A/S Heimdals status pr. 31. december 1952.

<i>Aktiver</i>		<i>Passiver</i>	
Ejendom (ejd.skyldværdi)	150.000	Accepter	87.665
Biler, inventar på kontor og lager	70.400	Leverandørgæld	216.342
Detailf. s inventar.	8.100	Prioritetsgæld	110.500
	<u>78.500</u>	Delkrederekonto	11.400
Fabrikens maskiner og inventar	57.860	Kassekredit	29.367
Varelagre	182.651	Aktiekapital	250.000
Detailf. s do.	41.850	Lovmæssig reservefond	21.810
	<u>224.501</u>	Ekstr.reservefond	37.000
Udestående fordr. ..	149.740	Overførsel til næste år	16.286
Detailf. s do.	4.870		
	<u>154.610</u>		
Kassebeholdning	4.355		
Detailf. s do.	300		
	<u>4.655</u>		
Forudbetalt husleje for detail- forretningen	1.000		
Veksler	204.174		
+ diskonteret	94.930		
	<u>109.244</u>		
	<u>780.370</u>		<u>780.370</u>

Bilag I.

Foreløbigt årsregnskab for 1953 for A/S Heimdals.

Driftsregnskab for 1953.

Varesalg		2.757.107
Detailforretningens overskud		2.653
Overførsel fra forrige år		16.286
Vareforbrug incl. fabrikationsomkostninger	2.476.055	
Bilers drift, fremmed kørsel	35.600	
Renteudgifter	18.641	
+ rente af egenkapital i ejendommen ..	1.920	16.721
	<u>16.721</u>	
Skatter		2.045
Løn til kontorphonale	57.860	
Løn til lagerpersonale	29.030	86.890
	<u>86.890</u>	

Ejendommens drift	12.425	
Diverse handelsomkostninger	94.820	
Afskrivning på inventar	2.500	
Tab på debitorer	3.250	
Overskud kr. 45.740 tænkes fordelt således:		
5 % til lovmæssig reservefond	2.287	
8 % udbytte til aktionærerne	20.000	
Til ekstra reservefond	20.000	
I ny regning overføres	3.453	45.740
		<u>2.776.046</u>
		<u>2.776.046</u>

Status pr. 31. december 1953.

<i>Aktiver</i>		<i>Passiver</i>	
Ejendom (ejd.skyldværdi)	150.000	Accepter	96.180
Biler, inventar på kontor og lager	69.250	Leverandørgæld	187.981
Fabrikens maskiner og invt... ..	59.600	Prioritetsgæld	109.730
Varelagre	202.142	Delkrederekonto	9.640
Udestående fordringer	120.000	Kassekredit	33.400
Kassebeholdning	6.258	Aktiekapital	250.000
Veksler	231.346	Lovmæssig reservefond	24.097
÷ diskonteret	101.500	Ekstra reservefond	57.000
Detailforretningen	53.985	Udbytte	20.000
	<u>791.481</u>	Overførsel til næste år	3.453
			<u>791.481</u>

Bilag I.

Detailforretningens regnskab for 1953.

Driftsregnskab for 1953.

	Udgifter	Indtægter
Varesalg		252.626
Varebeholdning 1. januar 1953	41.850	
+ køb i 1953	223.040	
	<u>264.890</u>	
÷ varebeholdning 31. december 1953..	40.405	224.485
Løn til bestyrer, kommis og lærling	18.440	
Husleje, varme og lys	3.245	
Telefon	360	
Indpakkingspapir m. v.	830	
Reklametryksager o. lign.	611	
Kørsel	254	
Afskrivning på inventar	900	
Diverse omk. (herunder assurance, vedligeh. etc.)	825	

Afskrivning på tilgodehavender	23	
Nettooverskud	2.653	
		252.626 252.626

Status pr. 31. december 1953.

<i>Aktiver</i>		<i>Passiver</i>	
Inventar	8.450	Mellemregning med hovedfor-	
Varebeholdning	40.405	retningen	53.985
Tilgodehavender hos kunder ..	3.830		
Kassebeholdning	300		
Forudbetalt husleje	1.000		
	53.985		53.985

Bilag II.

Uddrag af „Normal for købmænd“, regnskabsåret 1953:

Provinsbyer (kun butiksvare), forretninger med omsætning kr. 150.000–300.000.

<i>Avancer:</i>	<i>% af omsætningen:</i>
Bruttoavance	13,1
Omkostninger	6,2
Nettoavance	6,9
<i>Omkostninger</i>	
Husleje	0,7
Løn	2,5
Lys og varme	0,3
Reklamer o. lign.	0,2
Papir og emballage	0,8
Forsikring	0,1
Telefon	0,2
Rejser og repræsentation	0,1
Rengøring og vedligeholdelse	0,3
Renter	0,3
Fragt og kørsel	0,2
Afskrivning på inventar	0,3
Uerholdelige fordringer	0,0
Øvrige omkostninger	0,2
Omkostninger ialt	6,2

Oms. pr. besk.	91.000
Lageromsætningshastighed	10
Kreditdage til kunder	14

**Opgave i erhvervsøkonomi (4 timer) ved 1. del af diplomprøven
1956 ved Handelshøjskolen i København.**

I.

En industrivirksomhed fremstiller i fælles produktion tre forskellige varearter, A, B og C. Virksomhedens rentabilitet har i tidligere år været tilfredsstillende, men er i 1955 forringet, så regnskabet viser underskud. Nedgangen forklares med stigende råvarepriser og lønninger i forbindelse med skærpet konkurrence i afsætningen.

Man har for 1955 opstillet følgende interne driftsregnskab (kolonnen „i alt“) og fordeling af indtægter og omkostninger på de tre varearter (tallene er kr.):

	I alt	A	B	C
Salg	560.000	268.000	96.000	196.000
Råvare N	110.700	80.600	24.100	6.000
Råvare K	41.200			41.200
Direkte løn	163.200	61.500	48.000	53.700
Indirekte produktionsomkostninger:				
faste	94.600	40.000	19.400	35.200
variable	79.300	32.000	18.000	29.300
Produktionspris	489.000	214.100	109.500	165.400
Fragter	5.400	2.500	1.100	1.800
Reklame	22.000	11.000	7.500	3.500
Andre salgsomkostninger	44.800	21.400	7.700	15.700
Egenpris	561.200	249.000	125.800	186.400
Nettofortjeneste	÷ 1.200	19.000	÷ 29.800	9.600

For atter at bringe virksomhedens rentabilitet på fode har ledelsen til hensigt at foretage sådanne ændringer i produktions- og afsætningspolitikken, som måtte anses for formålstjenlige. Specielt har man opmærksomheden henvendt på vare B, der ifølge regnskabet giver stort underskud, og den tanke har været fremsat, at man skulle ophøre med at fremstille denne vare.

Der oplyses følgende:

Beskæftigelsen har i 1955 været omtrent normal.

Størstedelen af salget udføres af en sælger, dertil stadighed berejser markedet; han lønnes med fast honorar plus provision, foruden at han får sine rejseudgifter godtgjort efter aftalte regler. Råvare N indkøbes hos en enkelt leverandør, der på hele det årlige køb yder virksomheden følgende årsbonus:

- 1 % hvis købet overstiger kr. 50.000
- 2 % hvis købet overstiger kr. 100.000
- 3 % hvis købet overstiger kr. 150.000

- a) Fremsæt Deres kommentarer til forslaget om at ophøre med produktion af vare B.
- b) Hvilke foranstaltninger kunne De i øvrigt tænke Dem at foreslå til ledelsens overvejelse? Angiv, hvilke yderligere oplysninger De kunne ønske for at underbygge Deres forslag.

2.

Angiv, under hvilke betingelser en vare kan have positiv priselasticitet, og hvad praktisk betydning dette har for virksomhedernes salgspolitik.

Opgave nr. 1 besvares udførligt.

**Opgave i erhvervsøkonomi (4 timer) ved den erhvervsøkonomiske eksamen
1956 ved Handelshøjskolen i Århus.**

I.

En industrivirksomhed har på grundlag af beregnet normalproduktion og -salg på 2000 enheder fastsat følgende

normalstandards.

Råvarer

5000 kg A à kr. 1,00	kr. 1.000	
2000 kg B à kr. 0,50	kr. 1.000	
	<u>kr. 6.000</u>	kr. 3,00

Direkte løn

Afd. I – 2000 timer à kr. 6,00	kr. 12.000	
Afd. II – 1000 timer à kr. 4,00	kr. 4.000	
	<u>kr. 16.000</u>	kr. 8,00

Indirekte produktionsomkostninger:

Afd. I – 2000 maskintimer à kr. 5,00	kr. 10.000	
(variable omk. kr. 1,00 og faste omk. kr. 4,00		
Afd. II – 1000 maskintimer à kr. 4,00	kr. 4.000	
(variable omk. kr. 1,00 og faste omk. kr. 3,00)		
	<u>kr. 14.000</u>	kr. 7,00

Standardsats pr. prod. enhed

Standardsats pr. prod. enhed		kr. 18,00
------------------------------	--	-----------

Salgsomkostninger:

Faste omkostninger	kr. 4.000	
Variable omkostninger	kr. 2.000	
	<u>kr. 6.000</u>	kr. 3,00

Bruttoavance:

Salgspris pr. enhed.		<u>kr. 21,00</u>
		<u>kr. 9,00</u>
		<u>kr. 30,00</u>

II.

Ved periodens udløb opgøres regnskabet, og det viser sig, at der er produceret 1800 enheder, som også er solgt. De faktiske regnskabstal herfor er opgjort således.

Råvarekøb (kontant):

5000 kg A à kr. 1,00	kr. 5.000
2000 kg B à kr. 0,55	kr. 1.100
	<u>kr. 6.100</u>

Råvareforbrug:

4590 kg A à kr. 1,00	kr. 4.590
1800 kg B à kr. 0,55	kr. 990
	<u>kr. 5.580</u>

Direkte løn:

Udbetalt løn	kr. 14.500
Periodiseret løn:	
Afd. I – 1810 timer à kr. 6,10	kr. 11.041
Afd. II – 900 timer à kr. 4,00	kr. 3.600
	<u>kr. 14.641</u>

Indirekte produktionsomkostninger:

Afholdte i.p.o. (kontant)	kr. 8.400
Periodiserede i.p.o.	
Afd. I – faste omkostninger	kr. 8.000
(1810 timer) variable omkostninger	kr. 1.900
Afd. II – faste omkostninger	kr. 3.200
(900 timer) variable omkostninger	kr. 900
	<u>kr. 14.000</u>

Salgsomkostninger:

Afholdte salgsomkostninger (kontant)	kr. 3.000
Periodiserede salgsomkostninger:	
faste	kr. 4.000
variable	kr. 1.700
	<u>kr. 5.700</u>

Salg (kontant):

1800 enheder à kr. 30,00	<u>kr. 54.000</u>
--------------------------------	-------------------

III.

- A. Indfør regnskabstallene – standardomkostningsbøgføring – på kontoskitser (T konti).
 B. Giv en analytisk redegørelse for de på kontoskitserne forekommende saldi.